

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB, ILICA BROJ 31 III. KAT.
 RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

PRETPLATA: GODIŠNJE K 32.—, POLUGOD. K 16.—, ČETVRTGOD.
 K 8.— POJEDINI BR. 1 K. IZLAZI TRI PUT MJESEČNO.

Pred ostvarenjem Saveza općina.

Kad ovi reci izadju, vijećaju predstavnici svih općina našega kraljevstva u Osijeku o stvaranju Saveza jevrejskih općina. Svih općina! Prva manifestacija solidariteta svih Židova, u kojoj se očituje kidanje granica između Židova Jugoslavije nakon dugotrajnih težnja, evo se ostvaruje. Za čim smo mi osviješteni Židovi težili od uvijek podržavajući još prije sloma bivše monarhije veze s braćom iz Srbije, teži danas sveukupno židovstvo Jugoslavije. I za nas su pale ograde državnih medja, medja, na kojima su budne oči propaloga sistema budno pazile, ne pletu li se niti krvi i srodstva s ove i s one strane. No nema te prisile, koja bi trajno mogla da raskida nevidljive veze srdaca.

Ipak nije došlo do Saveza jevrejskih općina ni u kojem od krajeva, koji danas čine žilavo i puno budućnosti jedinstvo jednoga — i po čuvstvovanju jednoga — kraljevstva, sazdanog organski na osjećajima srodstva i ljubavi. Pale su verige. Pa i mi, te smo na gležnjevima svojim u jednakoj, a i u većoj mjeri osjećali lance a uz to i bol rasula, kao i troimeni narod mladoga našega kraljevstva, zadobismo vid, koji je isprva plaho, a evo sad muževno, svijesno, po jedinstvu krvi i ljubavi zahvatio čitavo židovstvo svih krajeva naše domovine, pa će da ujedini braću, zvali se oni Sefardi ili Aškenazi, pravovjerci ili neolozi. I nas su dijelila imena, ali i mi — možda je u tome i refleks ujedinjenja troimenoga naroda — ostvarujemo svoje jedinstvo.

Rado bilježimo, da se u tome sastaje naša težnja sa željom mjerodavnih vlasti. I one dakle žele ujedinjenje Židova, ujedinjenje, koje će

na razgranjene dijelove najpače pripojenih krajeva kraljevstva djelovati centripetalno.

S porastom broja Židova u kraljevstvu našem rastu naši zadaci i naše dužnosti. Čas je da uklanjamo, što nas dijeli. Čas je, da spoznamo da je živi organizam nešto drugo no stanice, iz kojih je sastavljen. Raskidane stanice moraju obamrijeti, ne veže li ih živa veza i uzajamno funkcioniranje. Očis je, da se integriramo, pa da diferencijacija proističe onda kao raznovrsne funkcije jedne te iste centralne životne snage.

Toliko nas silno raduje ovaj kongres predstavnika jevrejskih općina u našem kraljevstvu, te u u ovaj čas puštamo s vida kritiku nedostataka u osnovi statuta, nadajući se, da će ih s vremenom, kad započne Savezov život, život sam korigirati. U ovaj čas nama je osnovna činjenica, da do Saveza uopće dolazi. U tome je uspjeh i napredak. Pa i u tome, što su naša braća u Srbiji s tolikim razumijevanjem bez okolišanja i oklijevanja radosno prionula djelu uz saradnju Židova naše domovine, da se taj Savez stvori.

Bit će možda još koja općina, čijem mentalitetu novo doba nije donijelo obnove i to može da se shvati po zakonu tromosti, kojemu jedan dulje drugi kraće vrijeme ne može da se odupre. Ali vjerujemo da će domala sve te općine biti u Savezu, i sve ćemo mi njih, došle one i kasnije, pozdraviti, kad stupe u Savez, jednako toplo, kao što pozdravljamo Savez pri porodjaju njegovu.

Očekujemo od Saveza ono isto, što svi Židovi bez razlike naziranja od njega očekuju: ne samo da bude faktor ujedinjavanja nego i faktor stvaranja. Pa ako ovo potonje u osnovi statuta i nije došlo do vidna izražaja po svrsi svojoj Savez će, kad stane

živjeti punim životom, ispunjati mrtvo slovo statuta djelima, koja će tek Savezu dati rezon opstanka. On će da potencira i da nadopunjuje omeđene sile pojedinih općina. On će da stvara, što općine pojedince ne mogu da stvaraju. On će da bude sinteza u radu i sinteza u duhu svega onoga, što u svim općinama podjednako živi, a od slabih sila pojedinih općina živi tek virtualno ili nedostatnim životom, čekajući na puni život, što će ga da mu dade živa zajednica. I tako on će da radi, a ne samo da upravlja i reprezentuje, on će da bude tvorac onih ciljeva, koji su ciljevi svake pojedine općine, a zajedno ciljevi našeg jevrejskog života ponad uzanih okvira pojedinih općina.

Bit će kad, da iznesemo svoje konkretne želje i prijedloge. U ovaj čas puni smo radosti nad radjanjem Saveza.

Predstavicima općina, koje se skupiše u Osijeku, šaljemo topao bratski pozdrav. I uvjereni smo, da će im zajedničko nastojanje uroditi plodom, koji će preteći naše želje, koje im šaljemo s našim pozdravima. Socijalni altruizam, koji je oduvijek bio jednom bitnom značajkom jevrejske duše, znat će da preturi sitne obzire na autonomiju pojedinih tjelešca, što no se zovu općine. Spoznat će, da se u jednoj autonomiji socijeteta, koji ujedinjuje, jača autonomija članova. Spoznat će utjecaj potencirane snage zajednice na članove njezine. Ostvarit će jevrejski zahtjev socijalne pravednosti, koja traži, da ekonomska i fizička nadmoć ne gospoduje, već da moralna snaga harmonizuje interese zajednice. Pod tim moralnim aspektom neka bi bilo stvaranje i cvjetanje, neka bi bili plodovi, što no će nam donijeti Savez jevrejskih općina u kraljevstvu Srba, Hrvata i Slovenaca!

Rado ćemo stvoriti u Palestini židovsku većinu.

Piše dr. Arthur Ruppin.

(Nastavak.)

3. Javni radovi.

Već prije spomenute radove za asiniranje, natapanja i prometna poduzeća trebalo je za provedbu veliki broj tehnički izobraženih personala kao i izučenih i neizučenih radnika, i ako se tu u glavnome radi samo o prolaznom zaposlenju velikoga broja radnika, to je ovo zaposlenje ipak od velike vrijednosti, jer se njime daje velikom broju useljenika mogućnost, da se prije preseli u Palestinu, da se privikne na klimu i na prilike u Palestini, te da postepeno se razdijele u druga zvanja, osobito u poljoprivredi i industriji.

Osim gore navedenih javnih radova kulturno tehničkih (isušenje i natapanje) i prometno tehničkih (putevi, željeznice, luke) ima jošte cijeli niz predradnja za naseobine, kod kojih će naći rada veći broj ljudi. Ovamo spadaju:

a) priprema građevnog materijala za kasnije gradnje;

b) aptiranje zemljišta kupljenog od židovskih kolonizatorskih društava.

Ova aptacija ne smije da se prepusti poljoprivrednim useljenicima, već mora biti dovršena prije no što iseljenici stupe na tlo. Kod zemljišta, koje po svojem ustrojstvu obradivanja po Židovima ne pravi veće poteškoće, proizvest će se ova aptacija po okupacijskim udruženjima od zemljoradnika, koji će u dugogodišnjem obradivanju zemljišta provesti i nužne amelioracije. Kod slabih zemljišta, gdje valja odstraniti velike mase kamenja ili napraviti terase, morali bi ovi tehnički radovi uslijediti prije svakog poljoprivrednog rada tako, da se ovdje pruža radna prilika za radnike bez poljoprivrednog znanja.

e) pošumljenje pruda ili kamenitoga gorskoga tla s drvećem, kojim se pravilo dobro iskustvo na ovakovom tlu u Palestini. Ako bi nasadjivanje ovakovih površina bilo prepušteno pojedinom rataru, tad još dugo ne će doći do nasadjivanja. S privatno-gospodarskog stanovišta nije obradivanje ovakovog tla s manjim kvalitetom rentabilno, dok imade boljeg zemljišta za obradivanje. Na boljem tlu razvije se naime brže i bolje drveće i obradivanje stoji mnogo manje. Ove prednosti ne izjednačuju se uštedom u cijeni kod kupnje slaboga zemljišta prema dobrom. Pridolazi k tome, da drveta, koja se upotrebljuju za nasadjivanje u ovakovom kamenitom zemljištu, nakon duljeg vremena (10—20 godina) daju neku korist. Pa i stoga razloga prihvaća se privatni ratar rađe obradivanja dobrog zemljišta, gdje se mogu saditi drveta, koja već nakon 5 godina daju korist. Za židovsko kolonizatorsko društvo nije mjerodavno ovaj račun privatnog koloniste. Njegov rad nije samo za sadašnjost već i za daleku budućnost udešen. Za ovakovo društvo je pošumljenje pruda i kamenitoga gorskoga tla vrlo važno pitanje, jer su velike šume potrebne, jer danas Palestina još šumama oskudijeva, i to iz klimatskih i zdravstvenih razloga.

Većina od navedenih javnih radnja i predradnja za naseobine, trebaju velik broj radnika za kratko vrijeme. Tako je

primjerice za gradnju luke, željeznice, natapanja i isušenja, za nekoliko godina potrebit velik broj radnika, a kasnije za održavanje ovih poduzeća potrebit je razmjerno malen broj radnika. Da ne bi na jednom hiljadu radnika ostalo bez posla, potrebno je, da se radovi tako izvode, te bi se mogli zaposleni radnici otpustiti ne najednom već postepeno. Ako su primjerice za gradnju željeznice potrebna ukupna 3 milijuna radna dana (t. j. 10000 radnika na godinu dana), tad se ima građevni plan tako izvoditi, da se u prvoj godini zaposluju 4000, u drugoj 3000, u trećoj 2000, u četvrtoj 1000 radnika, tako da na taj način bude godišnje otpušteno 1000 radnika. Od tih otpuštenih naći će jedan dio posla pri održavanju javnih poduzeća, drugi naći će zarade u industriji, zanatu ili trgovini, no za najveći dio morat će se naći posla u poljoprivredi. Pošto poljoprivreda ne će osobito na početku kolonizacije biti kadra da prima veliki broj radnika, treba da oni, koji su već godinu dana radili kod javnih radova, imadu prednost kod primanja u poljoprivrednim školama, farmama za učenje, ili radničkim udruženjima. Postati će time pravilom, da samo onaj može doći kao zemljoradnik na gospodarstvo, koji je godinu dana tjelesno radio u Palestini. Time je ujedno pruženo neko jamstvo, da će skupočjene uredbe za gospodarsku izobrazbu useljenika upotrijebiti samo onakovi mladi ljudi, koji su dokazali, da mogu podnositi tjelesni rad i palestinsku klimu.

Važno pitanje, koliko se radnika mogu zaposliti kod javnih radova, može se donekle samo kod gore označenih gradnja puteva, željeznica i luka većom vjerojatnošću ustanoviti. Mnogo je teže naći podataka za radove isušenja ili natapanja, za predradnje za naseobine i pošumljenje, jer ovdje ovisi koliko će trebati rada o terminu, koji nije unapred poznat.

Prema podacima, koje sam dobio od Meissner-paše, stoji gradnja željeznice pro km 125.000—300.000 franaka, kod puteva 30.000—70.000 franaka, a potrebno je po-pručno za km kod željezničkih gradnja 8000 radnih dana od izučenih radnika i 12.000 od neizvježbanih radnika, kod gradnje puteva 1200 radnih dana od izučenih a 6000 od neizvježbanih radnika.

Za zasnovane željeznice u duljini od 3224 km i cestogradnje u duljini od prilike 400 km, trebalo bi prema tome kod investicije za gradnju iznos od 65 milijuna franaka oko 3 milijuna i 100.000 radnih dana izučenih, a 6.100.000 radnih dana neizvježbanih radnika. To bi preračunano na godinu od 300 dana značilo, da bi kod ovih radnja moglo kroz godinu dana biti zaposleno 10.030 izvježbanih i 21.000 neizvježbanih radnika. Za lučke gradnje može se broj radnika za jednu radnu godinu procijeniti od prilike na 5000 izvježbanih, a 10.000 neizvježbanih. Trebalo bi prema tome, ako priračunamo za gradnju telefonske mreže još nekoliko stotina izvježbanih radnika, za sve prometno-tehnički radove oko 15.500 izvježbanih i 31.000 neizvježbanih radnika za godinu dana.

Za kulturno-tehničke radnje i predradnje za naseljenja nije, kako je gore spomenuto, takova procjena moguća. Samo da donekle predočimo ukupne mogućnosti zaposlivanja, hoćemo uzeti, da kao kod kulturnotehničkih i kod radnja za pri-

pravu naseljivanja može po toliko radnika biti zaposleno kao i kod prometno-tehničkih radnja. Time bi sveukupno došli na 46.500 izvježbanih i 93.000 neizvježbanih radnika. Moramo ali bez obzira na to, da bi iz drugih razloga (tehničke predradnje, pribava koncesija, nabava zemlje itd.) izvedenje radnje u najpovoljnijem slučaju trajale 4—5 godina, još sa gore istaknutom okolnosti računati, da ne bi, kad će javne radnje biti dovršene najednoć ostalo previše radnika nezaposleno. Odatle nastaje potreba, da se radnje postepeno smanjuju i da se porazdijele na 10 godina. Bude li to učinjeno, to će unutar ovih 10 godina ostati mogućnosti zaposlivanja za 4150 izvježbanih i 9300 neizvježbanih radnika. Predleži mogućnost, da isti radnici kroz 10 godina ostanu kod javnih radnja. Sa stanovišta štednje bilo bi to vrlo poželjno, jer bi se onda radnici radu privikli i bolje radili. U interesu je ali useljenika i nužno, da se javne radnje upotrijebe kao prolazna postaja za nove useljenike i da se stoga radnici svake ili svake druge godine mijenjaju. Ovdje nailazimo dakle na gore već spomenutu važnu okolnost, da javne radnje u protimbi s gospodarstvom i industrijom — nezaposluju radnike trajno već samo prolazno. Nakon svršenog posla može samo malen dio radnika kod poduzeća ili kod održavanja željeznica, puteva, luka itd., naći zarade. Veći dio tvori radnički rezervoar, iz kojega uzimlju gospodarstvo, obrt i industrija svoje radnike. Hoćemo li dakle znati, koliko useljenika može da nade trajne zarade na javnim radnjama, to možemo samo one namještenike i radnike staviti u račun, koji su kod poduzeća ili održavanja raznih poduzeća nakon njihove izgradnje potrebni. Bit će da je njihov broj ako ih procijenimo na 5—10.000 (ili uključivši članove obitelji na 25—50.000), već prilično visoko uzet.

Kad se stvar ovako analizira, biva jasno, da »javne radnje« nijesu ono čarobno sredstvo, s kojim možemo kojigod holičinu useljenika nastaniti u Palestini. One su šta više — vrlo skupo — pomagalo u nuždi, da godišnje oko 15.000 novih useljenika za godinu dana zaposlimo i priviknemo na novi milieu. Trajna mogućnost jedne egzistencije za ove useljenike postoji jedino, ako ih poljoprivreda i gospodarstvo mogu zaposliti, pošto su već godinu ili dvije radili kod javnih radnja.

Ako ćemo odmah na početku kolonizacije forsirati javne radnje, kako je to gore razloženo, da bi time stvorile mnoge mogućnosti za egzistenciju useljenika, tad to bez sumnje ne odgovara pravilima štedljivog gospodarstva. Ova potonja tražila bi od nas, da ne poduzmemo ništa prije, nego li smo dokazali rentabilitet radnje ili da je njezina potreba iz drugih razloga hrđava, da pripravljamo cigle za gradnju mnogo godina unaprijed, jer time gubimo kamate. Držimo, da se na našu kolonizaciju ne smije upotrijebiti isključivo ili u prvom redu ovo privatno-gospodarsko mjerilo. Mi smo u izvanrednom nekom položaju. Trebamo ljude u Palestini i možemo ih baš sad — a možda kasnije više ne — imati u velikom broju, ako im dajemo radne mogućnosti. Moramo i na to biti pripravi, da će ovi iseljenici na svaki način poći u Palestinu i tamo prouzročiti gospodarsku katastrofu, ako ne uspije, da

im posla dademo. Vanredna ova situacija iziskuje i vanredna sredstva. Morat ćemo s toga nastojati svim silama, da ove velike radove započnemo radi neizvježbanih radnika, ma i ne bile ove radnje momentano potrebne, nego istom kasnije. Ovo anticipirano preduzimanje radnja, da time pribavimo radne mogućnosti ne smije dovesti do popustljive prakse u pogledu rada radnika. Moramo se ovdje strogo držati načela, da radnik smije samo tako dugo biti zaposlen, dok čestito radi. Dolazimo inače do prikrivene haluke i korumpiramo već na početku naše useljenike.

K članku: Cijonistička sabotaža u Jugoslaviji.*

U godištu II. broj 160 »Narodne politike« izašao je članak pod gornjim naslovom, u kome se nemilo napada »Židov«, glasilo Saveza cijonista Jugoslavije, te iznose iskrivljena data o cijonističkom pokretu. U me istine, te u svrhu daljnijeg održanja dobrih odnosa između nas cijonista i nežidovske javnosti držim svojom dužnošću na spomenuti članak odgovoriti kako slijedi:

Cijonistička organizacija, koja bi prema »N. P.«, imali tek nastati, postoji već od god. 1897., od prvoga svjetskoga cijonističkoga kongresa. Tamo je formuliran program, po kom cijonistički pokret ide za tim, da židovskom narodu stvori javno-pravno osiguranu domaju u Palestini. Cijonistička organizacija ograničila se uvijek samo na svoj tim programom propisani djelokrug, pa je sasvim neosnovana tvrdnja N. P., da Židovi hoće da budu »privilegovana klasa, koja zgrće kapital, te ga kriomčari iz naše države, da ga upotrijebi za ostvarivanje svoga imperijalizma«. Nazivati cijoniste klasom može samo onaj, tko je neupućen u događaje posljednjih mjeseci. Cijonisti su po svojim zastupnicima na mirovnoj konferenciji zastupali židovski narod, te bili priznati po svim delegatima mirovnoga zbora kao narodni zastupnici. Prema tome su zahtjevi cijonista židovski narodni zahtjevi, analogni zahtjevima svih ostalih nacija. Kao narodna manjina u Jugoslaviji obratili smo se 14. novembra 1918. na Narodno Vijeće SHS. »Spomenicom«, u kojoj smo razložili stanje cijonističkoga pokreta, svoje zahtjeve i dužnosti, kojih smo si kao djelovi državne zajednice države SHS. potpuno svjesni. Predsjedništvo Narodnog Vijeća SHS. odgovorilo je, da prirodno sa simpatijama prati nastojanje židovskog naroda oko obezbjedjenja njegove narodne budućnosti, te da će Židovi u državi SHS. moći slobodno da se kao narod nacionalnokulturno razviju. U svim kulturnim zemljama priznat je Židovima karakter naroda, te su osnovana židovska narodna vijeća. Po čemu smo dakle »klasa«?

Na pitanje: »A gdje su njihove krvne žrtve za Jugoslaviju« neka odgovori sam poslanik Vesnić: »Kako da ne učestvujemo u težnjama i patnjama jevrejskoga naroda, kada su se naši zemljaci Vašega porijetla i Vaše vere borili za njihovu srpsku otačinu isto tako hrabro kao i naši najbolji sinovi?« (Kapetanu Albali 27. 12. 1917.). A ipak je poznato, da se svi Židovi Srbije osjećaju narodnim Židovima, a sva je mladja generacija, dakle ona,

koja je pogibala za svoju otačinu, u taboru cijonista. Za prvog i drugog balkanskog rata cijonistički su mladi ljekari iz Hrvatske i Slavonije stupili dobrovoljno u službu srpske vojske isto tako kako su nakon svršenoga ovoga rata išli u unutrašnjost Srbije da vrše svoju dužnost prema otačini. Cijoniste su poput Dra. Albale, bili oni, koji su posredstvom i opet cijonista u Americi, a prisnih prijatelja Wilsonovih (Brandeis, Mack, Wize) utirali puteve simpatijama američkih odlučnih faktora, a naročito i mnogo uplivnoga američkog židovstva za jugoslavensku i češku stvar.

Kako je neopravdana tvrdnja N. P., da Židovi idu za tim, da u Palestini budu apsolutni gospodari i imperijaliste, dokazuje »dopis Emira Fajsala, predsjednika arapske mirovne delegacije u Parizu, prof. Frankfurtern. Fajsal piše: »Mi arapi promatramo cijonistički pokret s najdubljim simpatijama. Naša je ovdašnja delegacija posve upućena u prijedloge, što ih je jučer podastrla cijonistička delegacija mirovnoj konferenciji, i mi držimo, da su ti prijedlozi opravdani i umjereni. Mi ćemo najsrdačnije pozdraviti dolazak Židova u njihovu zemlju«. Tako predsjednik arapske mirovne delegacije o našim »imperijalističkim« ciljevima! Vodja francuskih socijalista bivši ministar Thomas, izražuje opetovano najveće simpatije internacionalne socijalne demokracije za cijonizam, a internacionalna socijalistička konferencija u Amsterdamu i Bernu prihvatila je rezoluciju, kojom jasno posvjedočuje duboko shvaćanje težnja židovskoga naroda. Jamačno to ne bi učinila, da je cijonizam pokret »kriomčara-imperijalista« kojima je jedini cilj zadovoljenje svojih zahtjeva, a na račun drugih izrabljivanih naroda.

Tvrdnja, da »Židov« napada gdje god može Slavene, puška je izmišljotina, da ne reknem podvala. Osudjivali smo postupak Poljaka i Rusa sa Židovima kao ljudi, koji moraju da gledaju nemoćni, kako im ubijaju i obeščašćuju braću i sestre, ispunjeni dubokom boli, a ujedno puni ogorčenja spram onih, koji krvlju nevinih žrtava žele zaprljati prve stranice historije svoga oslobodjenja. Nitko sretniji od nas, nestane li povoda novim našim »napadajima« na Poljake i Ruse! Nismo mi prema kome, a najmanje prema Slavenima, među kojima imamo ugledan broj iskrenih prijatelja (Gorkij, Masaryk, Beneš, Drtina), propagovali mržnju, već smo dali uvijek izraza težnji za ljubavi, koja će da spaja narode. Vaše će čitaocē zanimati s kojom je simpatijom pokojni papa Leon XIII. primio u audijenciju pokojnog cijonističkog vodju Dra Theodora Herzla. Nijesmo smatrali ukusnim, da se sveudilj razmećemo riječima o patriotstvu. Dostojno je naše — cijonističko — stajalište istaknuto u već navedenoj spomenici, a i u zvaničnim referatima u posljednoj cijonističkoj konferenciji (januar 1919.). Što nijesmo riječima, to smo diskretno činili činima, kojih ne bismo spominjali, da nijesmo izazvani. Mi smo, kad se sabirao narodni pozor, zvanično razaslali sabirne arke i skupili povrh inače po Židovima danih svota, ugledan iznos. Mi smo zasebice zvaničnim cirkularom organizacije pozivali na potpisivanje državnih bonova. I cijonistička organizacija kao i mjesne grupe i one općine i društva, kojima upravljaju cijoni-

ste i same su — što za Austro-Ugarske zajmove nikad nijesu — potpisale bonove, u čemu ipak ne nazrijevamo nešto, čime bi se valjalo pohvaliti, već samo vršenje svoje dužnosti otačbinske. Pa kad bi se išao računati udjel Židova u tim doprinosima židovstvo se rezultata nipošto ne bi trebalo bojati.

Mnogo stotina hiljade Hrvata živi u Americi, mnogo deset hiljada Čeha živi u Francuskoj i Rusiji, koji su postali državljani tih zemalja. U njih je svim sredstvima propagande uzdržana i unapređivana narodna svijest, koja se očituje i u obilnom šiljanju novaca u domovinu, a držim da se nije našao ni jedan Amerikanac, koji bi im toga radi spočitavao da stvaraju državu u državi ili da sabotiraju u Americi ili da ne ispunjavaju svojih državljanskih dužnosti.

Mirne savjesti i neustrašivo nastaviti ćemo svoju »cijonističku sabotažu« u nadi, da će jednom prestati podjarivanje sa strane štampe, koja će da uvidi, te se do jasna i čista gledanja odnosa između naroda i naroda, ljudi i ljudi ne može doći, gleda li se kroz medij mutnih motiva.

Rikard Schwarz, stud. phil.

Na ovaj članak još bismo imali da navedemo ovo:

Ako se vidi propust našega lista, što se tobože ne bavi s političkim položajem u Jugoslaviji, s pitanjem Rijeke, Dalmacije itd., onda nam je na to odgovoriti, da u toj stvari ne možemo nazrijevati nešto, što bi se imalo osvjetljivati specijalno sa židovskoga gledišta, već se u tome Židovi Jugoslavije potpuno saglašavaju sa svim građanima, a to tim većma, što smo sebi i posve objektivno, dakle i bez obzira na naše živo saosjećanje, svjesni pravednosti zahtjeva naše domovine. Smatrali bismo malo ukusnim namitanjem i razmetanjem nekog specijalnog patriotstva, kad bismo kao jedini organ za židovska pitanja to svoje stajalište, koje se samo sobom razumijeva, išli posebice podcrtavati. Nikad nijesmo onoga, što smatramo elementarnom dužnosti privrženih državljana, vezanih iskrenim čuvstvima s narodom, sred kojega živimo, kanili isticati. I što se nama činilo, da nam takt i dobar ukus brani, i iz toga se misli evokonstruirati grijeh! Nijesmo ni o tome izvijestili epskom širinom, da smo zasjedanje svoje konferencije u januaru prekinuli i korporativno, kao najjača skupina, pošli na Wilsonov trg, da se pridružimo protestu protiv imperijalizma Talijana, kao što nijesmo isticali ni toga, da su se pod vodstvom cijonista Židovi u Temišvaru, pored sve opasnosti, koja im prijeti od Rumunja, izjavili za priključak našem kraljevstvu.

Ni otvoreno ni prikriveno nijesmo napadali na Slavene. Nismo naime ni u doba carizma identifikovali ruski narod u cjelinu s pogromistima. Ali ne tajeći nikad osjećaje solidarnosti sa sveukupnim židovstvom, mi smo otvoreno osudili zločinačko proljevanje krvi Židova, po kome god se ono vršilo. I nijesmo mi krivi, da je pozornica tih groznih događaja baš Poljska i Ukrajina. A našem se bolnom i ogorčenom protestu pridružio prosvijećeni zapad jednako, kao nekad i glas velikoga Rusa Maksima Gorkoga.

* Donosimo ovaj članak, koji je izašao u »Narodnoj Politici« od 28. juna 1919.

Mi ne mrzimo, ne možemo da mrzimo. Iskusišvi sveudilj mrznju kroz vijekove, brutalnu mrznju fizički nadmoćnijih, mi mrogosmo, pokunjivši se od udara, da zamuknemo, ali to većma je u nas morala rasti čežnja za ljubavi. Ta drugi i jači, uz koje je bila sila, mogoše je prezreti. Naša sila mogla je biti samo moralna sila pravde i ljubavi. Božanstvo, što ga u sebi osjećamo, nije Bog osvete, već Bog ljubavi, Bog Proroka i Hilela, ali taj je Bog i Bog pravde. Mi ne gmižemo za ljubavi, ne, ne! I to su gdjekad činili Jevreji. U doba moralne dekadence naroda, dekadence skrivljene ognjem i toljagom onih, kojima nije trebala ljubav, jer je u njih bila sila. Mi čekamo, da nam Bog pravde donese ljubav — i vodit ćemo borbu, tihu i upornu, dok nam svane dan velikoga Boga pravde. I ne ćemo, znajte, cjelivati ruku, koja nas bije! I ne ćemo je blagosiljati, kazujući da je moka i dobra. Ne ćemo više, pa makar koliko varvarski osjećaj fizičke prevlasti to od nas zahtijeva prijeteci nam se i bijuci nas, da se ponizujemo. Gledamo istini u oči i hoćemo jasnoću: »da, da — ne, ne«, I kad bismo drukčije govoriti, morali bismo se stiditi sami sebe; a svijet bi prezr'o našu laž, laž ropskih duša.

Velite, da nijesmo našli riječ osude za Nijemce i Madžare. Ne znate istoriju cionizma i neznate, koliko nam je baš germanški i madžarski duh, duh centralne Evrope, bio zaprekom našem razvitku. Nijesmo imali možda riječi mrznje za njih, ali mi smo dali oduška našoj osudi njezinih mogućnika, i sadašnjih i prošlih. Mi, cioniste, ni onda, kad se mnogi nijesu usudili da govore, nijesmo zašutjeli svojih simpatija prema Anglosasima i njihovim saveznicima, pa kad je u novembru 1917. izašla čuvena Balfourova deklaracija, mi smo diljem cijelog svijeta, pa i u Berlinu i Beču i u Zagrebu, jasno izrekli, na čitjoj smo strani, jasno i s našim dobrovoljačkim legijama na Galipolju i sa Jabotinskijevim legijama u armiji gen. Allemby-a. I mi smo već onda jednako progovorili iz dna naših srdaca i o Vesničevu pismu. A stajajmo pod strogom vojnom cenzurom u zemljama centralnih sila, jer su znali i morali spoznati, na kojoj smo strani mi cioniste. Mi, baš mi, narodni Jevreji uz Ukrajinu osjetili smo u staroj Austriji, svu snagu neprijateljstva protiv naših težnja za narodnom autonomijom. Onda su Poljaci bili protiv nas i protiv Ukrajinaca. Onda su oni bili pouzdani oslon austrijskim vladama, uz njemačke stranke, a koliko puta protiv ostalih Slavena!

Posvetili smo ovim napadajima više prostora, no što smo kanili, ne radi članka »N. P.« samoga. On je samo jedan od neprekidnih, postojanih navala na Židove, kojima je publicistika u nas toliko obilovala u posljednjim mjesecima. Želimo s tim odgovorom da se izjasnimo onima, koji su kadri, da i židovsko pitanje nepristrano prosuđuju. Mrznje, koja tako često diktuje napadaje na nas, ne možemo razuvjeriti.

Uredništvo.

Iz židovskoga svijeta.

Nova židovska organizacija u Carigradu. Kopenhaški cionistički ured javlja: Na poticaj židovskog udruženja »Amicale« i suradnjom vodećih članova

Bne Brith-Loge osnovane je u Carigradu jedno nacionalno židovsko udruženje, koje prema novome svome programu hoće da sudjeluje pri stvaranju židovske narodne domaje u Palestini. Nadalje da učvrsti nacionalno osjećanje Židova u Turskoj, da sudjeluje pri radu općine i svih židovskih filantropskih organizacija na demokratskoj bazi u Carigradu. Predsjednik udruženja je poznati odvjetnik g. Isaak Taranto.

Odlikovanje nadrabina Dr. Hertza u Londonu. Kopenhaški cionistički ured javlja: Židovsko-teološki seminar u Americi je zaključilo, da nadrabinu dru. Hertzu prigodom njegovog 25-god. jubileja podijeli čast doktora za hebrejsku literaturu honoris causa.

Nota vijeća četvorice Kolčaku. Židovski dopisni ured u Stockholmu javlja: Vijeće četvorice mirovne konferencije u Parizu upravilo je na admiralu Kolčaka notu, u kojoj mu se nalažu stroge mjere opreznosti, da pri njegovom prodiranju u unutrašnjost Rusije ne bi došlo do izgređa njegovih četa protiv židovskog pučanstva. Za eventualne protu-židovske ekscese imao bi admiral Kolčak osobno da odgovara.

Interview s Oskarom Straussom. Bivši američanski poslanik u Carigradu, Oskar Strauss, koji je kao predsjednik »League to Enforce Peace of America« došao u Evropu, pa premda nije oficijelno dodijeljen američanskoj mirovnoj delegaciji, ipak igra u Parizu veliku ulogu. Strauss imao je dobrotu da primi dopisnika »Jüdische Presszentrale Zürich« i izjavio je slijedeće:

Ja doduše nisam cionista, ali vrlo simpatiziram s cionističkim idejalom. Ne mislim, da će se mnogi Židovi iz Amerike ili Engleske iseliti u Palestinu. Zašto bi ostavili ove zemlje, gdje uživaju potpunu jednakopravnost, sva privilegija kao i ostali građani. Palestinu napućivat će iseljenici iz zemalja, gdje Židovi nemaju slobodu. Iseljivanje iz Evrope ovisit će bezuvjetno o položaju Židova u Srednjoj i istočnoj Evropi. U istočnoj Evropi pogoršava se danomice položaj Židova, a pogromi, koji sada tamo bijesne, dokazuju tek da naši neprijatelji nisu ništa učinili.

Na pitanje, da li ne će uspostavom židovske domaje u Palestini biti okrnjena prava Židova u drugim zemljama, odvratio je g. Strauss: »Besmisleno je upravo tvrditi, da bi Židovi u diaspori mogli biti oštećeni uspostavom narodne domovine za Židove u Palestini. Židovi, koji ostaju u Engleskoj, bit će engleski, koji žive u Americi, američanski, a oni, koji će otići u Palestinu, bit će građani nove židovske države.

U pogledu budućnosti židovske domovine u Palestini je Strauss velik optimista. »Već sam 69 godina star i ne očekujem, da ću ja još mnogo toga moći vidjeti u budućoj Palestini, ali imadem potpuno pouzdanje, da će mlada država ispuniti nade njezinih osnivatelja. Gajim duboku vjeru u etiku moje religije i moga naroda; dali smo čovječanstvu deset zapovijedi, temelj svih modernih zakona, i fundament građanske pravednosti leži u staroj Palestini. Tko bi mogao unapred kazati, koje će velike blagodati i političke mudrosti pokloniti nova Palestina svijetu? Palestina stajat će pod zaštitom Velike Britanije,

najmoćnije velevlasti, a Židovi će se veseliti, da će engleski narod biti saveznikom židovskoga naroda. Pa premda Židovi Amerike i Engleske ne će aktivno sudjelovati kod uspostave i izgradnje Palestine kao palestinski građani, ipak će oni gdje god će samo moguće biti, podupirati braću svoju, kojima od sreća želimo dobar uspjeh. U vijek će postojati jaka veza između Židova, koji su pošli »kućici« i onih, koji su ostali u diaspori. Uvjereni smo, da će u Palestini nastati udobni, sretni i evatući narodni dom za židovstvo.

Židovski problem u Rumunjskoj. U 37. broju »Jüdische Presszentrale Zürich« nalaze se noviji dekreti rumunjske vlade o podjeljenju građanskih prava Židovima. Naš izvijestitelj u Rumunjskoj saopćuje nam o tim prilikama slijedeće:

Novi kraljevski dekret podjeljuje građanska prava onim Židovima, koji su se u zemlji rodili, ili koji se u balkanskom ili svjetskom ratu borahu na strani Rumunja. U slučaju, da se bilo s koje strane navodima natjecatelja prigovara, potrebno je zatraženo pravo i ispravama dokazati. Židovi i naprama ovom najnovijem dekretu pokazuju negodovanje, jer je na isti odbijajući način sastavljen, kao i onaj od 6 (19) siječnja 1919. Ovaj posljednji dekret, proglašen je, kako je općenito poznato, od sudova pravno neobvezatnim. Židovi misle, da je ovaj dekret posljednji pokušaj, da se uzdrma sigurnost Židova po čitavom svijetu, te izrazuju bojazan, da će se ovaj dekret po zaključku mira proglasiti nevaljanim. Nadalje traže Židovi, da im se kao zadovoljština za sve učinjene nepravde, dađe zakon, kojim će se Židovima općenito priznati građansko pravo, a otklanjaju način, da se p o j e d i n e i m a strancima građansko pravo podjeljuje. Antisemitska štampa ogorčena nad ovakim držanjem Židova izjavljuje »Židovi ne će da budu rumunjski građani, već žele da se ise u Palestinu i pokazuju svojim držanjem, da im nije stalo do državljanstva«. Svakako je ispravno, da neprijateljsko držanje spram Židova jača neprestano palestinski pokret. Uzroci, zbog kojih židovska javnost odbija ovaj dekret pokazuju, da su diktirani zahtjevom, da steknu građansko pravo, a ne iz želje za iseljenjem.

Pobjeda židovsko-narodne izborne listine u Čehoslovačkoj. Na 16. juna obavljani su u Čehoslovačkoj republici izbori za općinska vijeća. Izbori su prvi put obavljani na temelju jednakog, tajnog i proporcijalnog izbornog reda. Židovsko-narodno vijeće za Čehoslovačku republiku postavilo je gotovo svagdje svoje kandidate, te je prvom svojom izbornom borbom postigla potpun uspjeh. Njemačko-židovski asimilanti, koji moraju da biraju najluće antisemite, ako uopće žele njemački birati, nijesu uspjeli da istaknu uopće igdje jednoga kandidata, pa ne će stoga bit u općinskim vijećima zastupani. Nešto bolje prošli su njihovi drugovi česko-židovski asimilanti. Oni su dobili 7 mandata. Cionista izabrano je 78, a od ovih su 2 Poalec-ionista. U Pragu izabrano je 9 cionista s 8046 glasova t. j. 60% svih, koji imaju izbornu pravo.

Tom zgodom treba podsjetiti na držanje česke javnosti. Već nedjeljana vodi se žestoka izborna kampanja, a osobito Nijemci nastoje grčeviti, da bi dobili što više

židovskih glasova. Češki dopisni ured, dakle sa službene strane, preporuča Židovima, da istupaju kao narod i da ne popuste ovu zgodu pokazavši, te su i oni shvatili zamašnost ideje o samoodređenju naroda. Sad mogu stvoriti uvjete za svoju kulturno-nacijsku autonomiju, koju će dati češki narod — kao i drugima — i židovskome narodu.

Novi hebrejski dnevnik u Jerusolimu.

Kopenhaški cionistički ured javlja: U Jerusolimu izlazi sad novi hebrejski list, pod imenom »Haarez«. Izdavaatelj je Isak Goldberg, urednik Dr. Turov. Uredivalačkom odboru pripadaju gg. Dr. Lurie, Marcus Cahán, Perlmann i Boruchow.

Iz cionističkoga svijeta.

Cionistički kongres u Švicarskoj.

Kopenhaški cionistički ured saopćuje: Dne 28. i 29. maja održao se u Baselu 22. kongres. Predsjedao je odvjetnik dr. Brunshwig, a prisustvovali su gg. André Spire iz Pariza, dr. Mossinson iz Jafe, te dr. Kramer i dr. Diamant, članovi istočno-židovskih narodnih vijeća.

Nakon kratkog jervejskog pozdrava g. Sterna (Basel) govorio je direktor jevrejskih gimnazija u Jafi g. dr. Mossinson. Ističe da naš narod trpi nečovječno gore no u srednjem vijeku. S druge strane nastaje nov život u Erec Jisraelu. Do nas je da dokažemo te smo dorasli zadaći. Vremena se mijenjaju. Bilo je vremena, kad je istok velik bio i onakova, u kojim je zapad velik bio. Istok dao je čovječanstvu duh, zapad tehniku. Zapadna se tehnika sama uništila u ovom ratu, i sad čeka zapad na riječ spasa s istoka. Židovski narod ima da dođe u Palestinu, mostu između istoka i zapada. Odande će opet, kao nekoć, duh strujati prema zapadu, dati će odande riječ spasa, na koju čekaju svi narodi. Nakon 200 godina bit će davno zaboravljena sva dnevna pitanja, koja nas danas zaokupljaju; ali uvijek će se misliti na to, da je cionistička misao bila ona, koja je omogućila našem narodu povratak u prastaru zemlju.

Predsjednik saveza dr. Brunshwig izvješćuje o radu. Broj članova saveza porasao je od 1100 na 2298. Savez je poduzeo s uspjehom nekoliko političkih akcija. Dva puta obratio se na saveznu vladu, jednoć da dozvoli održanje konferencije židovskih narodnih vijeća, a drugi puta da započne zaštitnom akcijom protiv pogroma u Poljskoj. Ukupno je unišilo u prošloj godini oko 80.000 franaka, dok je za Narodni Fond unišilo 36.797 franaka dakle za 19 hiljada franaka više nego u prošloj godini.

U sjednici od četvrtka, 29. maja, govorio je u generalnoj debati g. André Spire, jedan od zastupnika cionističke organizacije pred vijećem desetorice na mirovnom zboru. Legenda je, rekao je, da Franceska ne simpatizira s cionizmom. Poglavitito razlog tome ležao je u držanju g. Reinacha i Levy-a na mirovnome zboru. Uslijed slobode, što su ih Židovi uživaju u Franceskoj, nastalo je mišljenje, da židovsko pitanje može riješiti asimilacijom. Alianca počela je s odnarođivanjem židova. Pregledala je, da se ono, što se

radilo s franceskim Židovima, ne dađe provesti kod milijuna Židova na istoku. Alianca označila je cionizam kao štetljivom pojavom. Franceski diplomati upoznali su za vrijeme rata cionizam u inozemstvu. Cambon predao je Sokolovu 4. juna 1917. izjavu, u kojoj priznaje opravdanost cionističkih težnja. Tardieu izjavio je američkim židovskim liječnicima, koji su pošli u Palestinu 1918., da ako ima jedan narod, koji shvaća idealne zahtjeve židovskoga naroda, to je taj narod franceski. Govornik dobio je prije 2 dana pismo, prema kojemu je realizacija cionističkih težnja osigurana. Umjesto govornika trebamo sad radnika. Velike zadaće čekaju našu mladež, a mi znamo, da se možemo osloniti na njezinu odvažnost i hrabrost. Ona će dokazati, da Izrael ne zna samo sanjariti, već i raditi.

Kongres je jednoglasno primio protestnu rezoluciju protiv pogroma u Poljskoj i priposlao je Saveznom vijeću Švicarske:

»22. švicarski kongres od 29. maja u Baselu, na kojem su zastupane sve cionističke mjesne grupe i društva Švicarske protestira protiv nečovječnih, nekulturnih pogroma poljskog vojništva i moba, koji se insceniraju znanjem i dozvolom poljskih oblasti. Na sramotu je poljske vlade, da istom nakon što je stotine židovskih otaca, majka i djece umoreno, posreduje, ali ništa ne poduzme, da te strahote zapriječi. Kongres izražuje začuđenje, da mirovna konferencija u Parizu još nije uložila svoju odlučnu riječ, da već jednoć ukine bestijalne masakre. Današnji kongres apelira na Savezno vijeće, osobito na predsjednika vijeća g. Adora, prijašnjeg predsjednika Crvenog križa, da rezoluciju primi na znanje i da joj udovolji u koliko to diplomatska sredstva Saveznog Vijeća dopuštaju.

Iz Jugoslavije.

Iz zagrebačke židovske općine. U sjednici predstojništva od 26. o. m. riješena su dva važna predmeta. Dr. Mojsije Margel postavljen je bez protukandidata vjeronučiteljem na židovskoj pučkoj školi, a ujedno će mu biti povjerena uprava te škole. Time započelo je riješenje odavna akutnog pitanja reforme zagrebačke židovske pučke škole, koja nam već od više godina ne služi na čast. Dr. Margela čeka ovdje velik posao. Uvjereni smo, da će uložiti svoju zamjernu spremu i svu svoju energiju, da ispuni naše nade. Čestitamo i zagrebačkoj bogoštovnoj općini i Dr. Margelu na ovome izboru. — U istoj je sjednici zaključeno, da zagrebačka bogoštovna općina izasalje na kongres židovskih općina SHS. u Osijek svoje delegate, te su izabrani kao takovi prvi podpredsjednik Otto Stern, nadalje Dr. Ivan Hiršl, Dr. Gejza Frank i Lav. Stern, koji na kongresu imaju zajednički zastupati smjernice, kako su zaključene po zagrebačkom predstojništvu. — Veseli nas čuti, da je za rasprave obaju predmeta u predstojništvu vladao duh bezuvjetnoga nastojanja, da se uz zapostavljanja zasebnih stranačkih obzira dođe do skladnoga držanja, koje najbolje može poslužiti interesima i ugledu zagrebačke općine i Židova SHS. — Nadamo se, da će taj duh i dalje vladati u predstojništvu zagrebačke

općine i da će se odsele uvijek na istoj strani naći svi oni, kojima je u prvome redu do korisnoga rada za naše židovstvo. Boli nas je, ako smo mnogi puta bili prisiljeni, da oštro istupamo protiv današnjega predstojništva, pa se nadamo, da tome ne će biti povoda. — Mi ćemo uvijek najpripravnije podupirati, svako doista dobro nastojanje zagrebačke židovske općine.

Svečana služba božja povodom Vidovdana. U subotu, dne 28. lipnja, odslužena je u izraelitskoj sinagozi u Zagrebu prigodom Vidovdana svečana služba božja, kojoj prisustvovali su izaslanici vlade, vojničkih oblasti i brojno općinstvo.

»Židovskoj dačkoj menzi« pristupiše kao zakladatelji s K 2000.—: ing. Ehrlich, mjesna cion. organizacija, Zagreb, mjesna cion. organizacija, Požega. — Kao godišnji podupiratelji s K 200.—: g. S. Frank, Vukovar, »Poale Cijon«, Banjaluka. — S K 100.—: Žid. grad. cion. društvo »Makabea«, Mitrovića, Fritz Pollak, Križevci, Bog. općina Vukovar. — S K 50.—: Bela Baneth, Osijek, A. Goldstein, Osijek, S. Obersohn, Vukovar. — S K 40.—: Vlad. Behrmann, Kaptol. — S K 35.—: M. Klein, Pakrac. — S K 30.—: Emil Racz et Comp., Dr. Oskar Kohlbach, Ljud. Szekler, Hinko Wollner, Osijek; Altarac, Banjaluka; M. Offner, Vukovar; E. Eichhorn, S. Sessler, I. Steiner, V. Fürst, dr. Spiegler, J. Klein, H. Schulmann, D. Mahler, E. Fischer, J. Adler, I. Lidon, H. Fuchs, G. Glücksmann, A. Mahler, I. Krausz, J. Weiss, M. Grünbaum, R. Buchwald, E. Mahler, M. Hendel, M. Sandel, S. Kohn, M. Behrmann, I. Schlesinger, A. Strasser, A. Spitzer, J. Engel, S. Adler, S. Kohn, O. Koen, E. Kaufmann, E. Grossmann, R. Merkadić, J. Belak, G. Redlich, I. Platzner, Š. Lorsch, M. Sessler, dr. Kun, M. Goldstein, E. Müller, M. Stern, dr. Abramović, S. Goldstein, S. Milhofer, A. Merkadić, dr. Kohn, S. Taussig, H. Krieshaber, D. Frank, Š. Adler, Brod.

Darovatelji. Žid. grad. odbor, Djakovo K 850.—, Izidor Pfeffermann K 100.—, H. Baum K 20.—, A. Singer K 20.—, H. Freund K 20.—, I. Goldarbeiter K 10.—, A. Baum K 10.—, N. Kohn K 10.—, Ch. Deutsch K 20.—, J. Preiss K 4.—, E. Steiner K 100.—, H. Lyon K 50.—, A. Bier K 20.—, K. Bacher K 50.—, V. Engel K 30.—, G. Herzog K 50.—, Armin Baum K 10.—, J. Angelus K 30.—, Herzog K 50.—, M. Frank K 6.—, svi iz Vukovara.

Osijek. Ferijalni klub. Neumornim radom i nastojanjem u veljači t. g. osnovanog »Ferijalnog kluba židovskih akademičara i abiturijenata« počima i u Osijeku da se budi i razvija malo intenzivniji mladožidovski život. Klub ima još uvijek da se bori velikim poteškoćama — u prvom redu financijskim — ali se ipak svi po njemu zasnovani pothvati približavaju ostvarenju.

Purimska je zabava bila najotmenija i najuspjelija cijele ove sezone, pa ako i, kako Vaš izvjestitelj javlja, nije nosila židovskog obilježja — što je obzirom na kratko vrijeme i obzirom na tehničke poteškoće bilo upravo nemoguće — ipak je imala veliki moralni uspjeh. Polovica je čistog prihoda te zabave bio namijenjen osnutku športske i gombalačke

sekcije kluba, koja će doskora početi da radi: gombalačka će sekcija početi sliedećeg mjeseca da izobrazuje prednjački zbor, koji će onda početkom školske godine moći da izvježbava našu omladinu obogjeg spola. Športska sekcija još pregovara sa gradskim zastupstvom radi ustupa podjednog igrališta za tenis, nogomet i druge igre za ledinu, te će to pitanje za koji dan biti riješeno. Obje će sekcije po svoj prilici izaći pred omladinski slet u Sarajevu sa par uvježbanih pjesa.

Osim toga ustrojio je klub glazbenu sekciju, koja se sastoji od gudačskog kvarteta (gusle I. i I. celo i viola), od glasovirskih trija (gusle, celo i glasovir), te od par pjevačkih sola, a osigurati će si podmladak time, da će početkom školske godine ustrojiti orkestar i pjevački zbor.

Ferijalni se klub nadalje bavi i agitacijom u pokrajinu, pa je na tom polju uspješno djelovao u Djakovu (Nikola Tolnauer, Lav Kraus i Miroslav Lederer) Vukovaru (Miroslav Lederer) i u Požegi (Nikola Tolnauer i Miroslav Lederer), a ispunjat će tu svoju zadaću u većem opsegu preko sveučilišnih ferija, kad se budu članovi kluba povratili sa raznih visokih škola.

Klub je zatim ustrojio tečaj za jevrejski jezik, koji pod vodstvom zaslužnog sumišljenika g. kantora Kišickoga lijepo napreduje, pa se nerijetko u čitaonici i prigodom klubskih sastanaka u kavani čuje po koja jevrejska rečenica ili kraći razgovor.

Osim zgodimičnih zadaća (ubiranje šekalima i pristupnica, priredbe za kongres i dr.) namijenjena je klubu važna politička zadaća, u prvom redu agitacija prigodom narednih izbora za parlament, gradsko zastupstvo i židovsku općinu, te se i tu nadati uspješnom djelovanju.

Konačno treba da se istakne, da je ferijalni klub zaslugom Nikole Tolnauera pokrenuo omladinski pokret, koji pod vodstvom i nadzorom omladinske sekcije kluba vrlo intenzivno radi. O tom izvješćujem posebno. — Šalom ben Klominus.

Osjiek. Omladinski savez. Osječka židovska omladina stoji sva pod znakom omladinskog pokreta. Nestadoše suhoparne sjednice sa mršavim i usiljenim dnevnim redom, a neplodne debate i mrtvo teoretiziranje uzmače pred mladenačkim žarom i kipućim životom.

Od srednjoškolske »Bar Giore« te djevojačkog društva »Mirjam« stvoren bi omladinski savez, koji nalazi sve više odziva i medju onom omladinom, koja je do sada postrance stajala, a obuhvata i djecu pučkih škola.

Omladinci marljivo proučavaju jevrejski jezik, te velikim oduševljenjem gaje jevrejsku pjesmu — i jedno i drugo pod vodstvom vrlom nam sumišljenika g. kantora Kišickoga, pa često puta se po osječkim javnim nasadama i perivojima ori židovska pjesma iz grla naše omladine.

Na Šavuot blagdanu prodavala je omladina plavo-bijelo vrpcom vezane kitice cvijeća, a jedan po njoj sačinjeni Magen David od plavog i bijelog cvijeća, te plavo-bijelih vrpca resio je govornicu u hramu. U židovskoj se čitaonici obdr-

žalo šavuot-posijelo, koje je vrlo lijepo uspelo.

O Duhovima priredjen bi skupni izlet svih omladinskih grupa u Orahovicu i okolice, koji je vrlo lijepo uspilo, te su slični veći izleti zasnovani za svaki praznik od 2—3 dana, dočim se manji skupni izleti, u prvom redu s djecom, priređuju svake nedjelje.

Naravno je, da će omladinski savez na sletu u Sarajevu biti brojno zastupano, po svojoj prilici i aktivno, kako sam gore izvjestio. — Šalom ben Klominus.

Osobna vijest. Naš sumišljenik dr. Isidor Hermann ordinira i ove godine u kupalištu u Lipiku.

Iz omladinskog pokreta.

Borba i odluka.

Revolucija omladine nije borba protiv drugih, nego protiv sebe. Ona ne će da promijeni drugih dok nije promijenila sebe, dušu svoju. Ne služi sebi, već narodu svome. Ne svršava sa sobom, nego počinje sa sobom i misli sebe. Ne žrtvuje druge, već sebe.

Albrecht Hellmann.

Namjera mi je, da u ovom članku i omladini i sebi jasno prikažem i osvijetlim sve, što je kadro da zavlada omladinom, koliko su na me djelovala dva faktora, dvije slike u životu mlada čovjeka: rat i židovski omladinski pokret.

Hoću da dovedem u sklad omladinski pokret u teoriji sa realnim životom omladine.

Odgovaram ujedno na članak otštampan prije ovoga na ovome mjestu.

Mislim da sam pošao pravim putem: počinjem sa sobom.

I.

Bio sam dušom i tijelom Židov, bio sam mlad i omladinac, bio sam ja. Takvog spitala me austrijska vojnička stega, ubila u zametku svako izbijanje slobodne volje — naučio sam šutjeti i slušati, ali sam zaboravio htjeti i misliti.

Dvije sam godine osjećao, da svoje vrijeme, svoje sile trošim za stvar staru, u protivnosti s modernim etskim načelima. Zabranio da radim za ostvarenje svojih idejala; ne dadoše mi vremena, da za sebe išta učinim — naučio sam trpjeti i čekati, ali zaboravio sam raditi i istinu govoriti.

Kad sam napokon mogao odbaciti vojničku odoru, nisam se više osjećao mlad, nisam više osjećao ono ja u sebi — ostalo mi je samo ono, što mi nitko ne može oduzeti: židovsko-narodna svijest i ljubav za moj narod.

II.

Tako promijenjen našao sam se na slobodi, ne znajući, što da započnem. Bio sam na raskršću: da nastavim nauke ili stupim u zvanje?

Ne imajući nikoga blizu, koji bi me u mojoj neodlučnosti savjetovao, osjetio sam siromaštvo škole, koja me je odgojila, ne poznavajući me i ne haveći se uopće pitanjem zvanja svojih učenika. Razmišljajući o tom vidio sam, da nisam osamljen u svom krugu. Vidio sam, da mnogo židovskih mladića ne poznavajući sebe ide krivim putem, dok nekolicina poznavajući sebe, ne zna, što da započne.

Nikad nije pitanje zvanja bilo po nas

židovske mladiće važnije nego danas i baš danas nema nikoga, koji bi se kod nas bavio tim pitanjem.

III.

Uvijek sam osjećao pripadnost svome narodu, no nikad više nego onda, kad sam se našao osamljen, bez savjeta i uporišta. Taj je osjećaj do onda bio jedna veza između mog naroda i mene. Nikada nisam ni pomislio, da između naroda i pojedinca mora da postoji i neka druga jača veza nego samo osjećaj pripadnosti i ljubavi s jedne strane, te davanje samosvijesti i ponosa s druge strane.

I o tom razmišljajući i promatrajući svoju okolinu, vidio sam da su i ostali kao i ja.

IV.

Dugo sam vremena bio lutka današnje politike. Stoga sam je zamrzio iz dna duše. Oslobodivši se jedva ropstva, zavedoše me prilike ipak u struju židovske unutarnje politike mogega kraja. Bila je to maaušlska, galutska politika.

Ni tu nisam bio sam. Ostala je omladina sudjelovala kao i ja nesvjesna u tim za židovstvo neznatnim, sićušnim borbama. Ali kolikogod neznatne za židovstvo, toliko štetne za pojedinca, postale su velika opasnost za nas omladince, jer se ni ovdje nije našao nitko, koji bi omladinu izvukao iz tog vrtloga laži i klevete.

V.

Postao sam čovjek sobe i kavane. Ne samo koji mnogo sjedi po kavanama, već koji je poprimio kavanske običaje, koji u magli dima misli i osjeća. Živeći u uskom prostoru, postao sam uskogrudan, izgubio sam svaki smisao za ljepotu života u prirodi.

Ali i u kavani nisam došao, dovelo me društvo. Tu smo sjedili i govorili, neprestano govorili. I ti su razgovori mnogo doprinijeli, da sam opet našao sebe.

VI.

Iz prikazanog mrtvila i nemoći, iz gorčine i nepovjerenja spram samoga sebe trgnuo me pokret, koji danas budi svu židovsku omladinu galuta: **Židovski Omladinski Pokret.**

Na sjednicama, iz novina, časopisa i knjiga saznao sam o njem, saznao sam, da je svagdje kao kod nas. Saznao sam izvana ono, što je u meni tinjalo već dugo.

Židovski omladinski pokret, kojem je svrha, da od mrtve, malodušne i malo židovske omladine stvori jaki, zdravi i živi dio svog naroda, bavi se i rješava sva pitanja židovske omladine.

I meni je dao odgovore na sva pitanja, koja su me pritiskivala, riješio me je briga, koje su me morile, iz magle pokazao mi se jasno put, kojim moram da pođem.

VII.

Odlučio sam! Idem u Erec Israel. To je odgovor, riješenje, spas. Idem i prema tome ću udesiti svoje zvanje: postaću agronom, radiću ujedno za svoj narod i za sebe. A jesam li sposoban za to? Jesam! Jer osjećam veliku ljubav spram one zemlje, jer mi je ta konačna odluka dala dovoljno jakosti, da svladam sve, što mi stane na put: ovdje i tamo.

VIII.

Čitajući o židovskome narodu i njegovoj omladini, uvidio sam da ga i ne poznajem, da poznajem samo ono malo židov-

skoga, što je još ostalo u nama, zapadnim Židovima. Stoga hoću, da najprije upoznam svoj narod, hoću da vidim, koliko sam udaljen od njega, da mu se onda približim, da se izgubim u njegovu krilu. S toga idem, bezuvjetno idem u Erec Israel.

IX.

Bilo je to doba liječenja, političkog ozdravljenja. Izliječen sam, ozdravio sam. Nikad više mi blizu takovoj politici, jer to nije politika za narod, već politika egoizma i taštine. Politika je sredstvo za postignuće konačnog cilja ideje. U politici mora da se očuva dostojanstvo. S toga bježim od svake politike, koja ne služi samoj ideji, u kojoj ljudi prestaju biti ljudi. Omladina mora da ima čiste ruke, čistu savjest.

Omladina je dokazala, da hoće da sudjeluje, ona i mora da sudjeluje u politici, ali ne smije da sudjeluje u politici, koja je izgubila vezu sa idejom.

X.

Omladinski je pokret kod nas u prvoj svojoj fazi. Omladina se budi. Neki omladinci upoznavši sebe i svoju okolinu, govore i pišu, nemoćni da učine više. Drugi se omladinci obaraju na njih, ne shvativši ih, i ne osjetivši još prazninu svog sadašnjeg života.

Ali doći će vrijeme! Polako se primiče, ali doći će neminovno. Kada židovska omladina bude omladina svoj naroda.

Omladinski pokret je preporod židovske omladine.

Omladinske pokret stvara i stvorioće Omladinu, Židove i Ljude.

S toga se podajem omladinskom pokretu.

D. Altmann.

DOZVOLA SABIRANJA ZA OMLADINSKI SLET. Radni odbor S. C. J. izdao je iznimno dozvolu za sabiranje i priredivanje zabava, koncerata i sl. u korist Omladinskog Saveza i naučnog putovanja u Palestinu. — Dozvola vrijedi za vrijeme od dva mjeseca (juli i august), pa stoga molimo sve mjesne organizacije, omladinska društva i pojedince, da to vrijeme svakako iskoriste te odmah započnu sabiranjem i priredivanjem zabava.

Dozvola je izdana pod uvjetom, da barem 10% čistog prihoda ide u korist židovskog narodnog fonda, pa molimo da se toga svi drže.

Ž. N. A. D. »Judeja«, Zagreb.

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet lejIsrael) za Jugoslaviju.

Svrha je Židovskog narodnog fonda da u Palestini kupuje i stiče zemljište, koje će ostati neotuđivim imetkom židovskog naroda. — Žid. narodni fond utemeljen se na V. cion. kongresu god. 1901. i posjeduje već oko 18. milijuna franaka. Prihodi neprestano rastu, a iznosili su god. 1918. oko 2 i pol mil. franaka.

CVJETNI DAN.

Nismo se uzalud obratili na naše povjerenike. Našem su se pozivu odazvali većinom svi i taj odziv rodio je plodan. Ne čemo, da nabrajamo pojedina mjesta, jer to bi nas zavelo predaleko; morali bi pojedina da u velike pohvalimo, dok bi druga mjesta zaslužila; da ih korimo, jer nisu dovoljno radili ili se nisu našem pozivu odazvala. Uspjeh u pojedinim mjestima zahvaljuju naši povjerenici ipozrtvovnim djevojkama, koje su neumorno radile oko toga, da se čim više cvijeće proda. Ne možemo da prešutimo način sakupljanja, koji nam se osobito svidio, pa ističemo s toga Sanski most. Nisu tamo djevojke same sakupljale, nego su sakupile našu židovsku dječicu, pa i onu najmanju i poslali ih u polje, da beru cvijeća. Sa kakovim veseljem i ponosom brala je ta naša mala četa cvijeće, ta kako ne će oči da im se kriješe, lišća od silne važnosti rumene, kad ti naši mališi znadu, da to cvijeće ne će uzalud uvenuti, da će ono donijeti koristi »velikoj njihovoj braći koja žive u bijedi, pa im treba domovine,« kako im njihove velike sestre uvijek pričaju.

Kad su skupile već oveću kitu, razvrstala su u manje kitice i pod nadzorom jedne odrasle djevojke zaredali od kuće do kuće. Naravno nitko se nije mogao oteti molećim dječjim očima, pa je prema tome bio i materijalni uspjeh. No u ovom slučaju moralni uspjeh je mnogo veći, toj djeci ne će se tek kad odrastu trebati tumačiti o njihovim dužnostima, te dužnosti rastu s njima i nakon nekoliko godina imat čemo u toj djeci marne svijesne radnike.

Izkaz darova

za vrijeme od 2./VI. 1919. do
25./VI. 1919.

Samoopozovanje,

Ruma: Po »Teodoru Herzl«, po 60.— Maks Heitler, po 58.— Sam. Wessel, po 36.— Mara Roth, po 24.— Ella Skopal, Jul. Pollak, po 30.— Alex Popper, po 12.— Mara Reiss, Ella Skopal, Za-

nete Schönfeld, Marko Rosenberg, Rihard Wessel, Ilona Heršković, po 7.— Šarlote Stelzer, po 18.— Salamon Josip, po 120.— Oskar Wessel 449.— Banjaluka: Po Bukici Nachmias; po 10.— Ernestina Poljokan, Moric Gottlieb, po 6.— Rafael Löwy, po 5.— Flora Löwy, Flora Poljokan, Zanta Eisenberg, Leopold Kohn, Aron A. Salom, po 3.— Josef Nachmias, Herman Steinlauf, Jakob Pesach, po 2.— Bukuz Löwy, Isidor Altarac, Hanny Salom, Sultana Nahmias, Albert Löwy, Salamon Altarac, Rafael Z. Löwy, Angela Löwy, Leon Poljokan, Iso Löwy, Avram Altarac, Ela Poljokan, Hana Löwy, Sarina Papo, Bukica Nahmias, Ela Herzler, Flora Salom, Matilda, Rahela, Rosa Nachmias, Israel Steinlauf, Isidor Lichtenstein, Ernestina Gottlieb, Filip Hoffmann, Janka Quittner, Erna Blüberg, Gizela Altarac, Jakob Altarac, Lina Berger, Rahela Löwy 122.—

Djakovo: Hilda Herzler 2.— 2.—
Varaždin: Milan Berkeš 5.— 5.—

Zagreb: R. F. 20.—; po Žigi Goldner: po 100.— dr. I. Jacobi, po 40.— Fleischmann Velimir, po 30.— Bela, Malvina Grünwald, po 20.— Bernard Weiss, po 15.— Rahela Kajon, po 12.— Freiberger Vilma, Alex. Heršković, po 10.— Oskar Weiss, Julio Oblath, Milan Kohn, po 6.— dr. Robert Glücksthal, Drag. Friedländer, po 4.— Eteška Hoffmann, po 3.— Paulina, Adolf, Frida, dr. Alex. Licht, Goldner Sigmund, po Deutsch Šandoru: lit. sast. žid. oml. 20.—, po 4.— Jos. Mevorach, Erich Rottmüller, po 2.— Ferdo Schreiner, Vilko Stein, Eugen Büchler, 3 samoopozivača po 1.— 357.—

Bjelovar: Po Slavku Fürst: po 20.— Rudolf Ebspanger, po 15.— Ignac Fürst, Slavko Fürst, Albin Steiner, Stern Makso, po 10.— Ing. Filip Rosenzweig, Milan Herrnstein, Jakob Fürst, po 8.— Šandor Steiner, Makso Rosenberger, Samuel Spiller, po 4.— Dragutin Wolf, Dragutin Weiss, Fischer Lujo, Kazimir Donner, Ignac Löwy, po 6.— Bartfeld Izidor, Zlatko Fürst, po 2.— Rudolf Schey, Samuel Stern, po 1.— Slava Stern 171.—

Daruvár: Po »Ester«: po 10.— Leon Gross, Viktor Weiss, po 6.— Julijo Schönauer, Olga Pfeiffer, Otto Ungar, Marg. Holzer, po 4.— Juca Schmutzer, Anica Kohn, Drag. Goldberger, Gis. Marmelstein, po 2.— Marg. Pfeiffer, Erna Gross, Šandor Pfeiffer, Ida Pollak, Mari. Goldberger, Fina Sorger, Fanika Pollak, Milka Klinberg, Ljuba Krauss, Marg. Weiss, Ella Rochlitz, Zlata Glück 90.—

Koprivnica: Po Otti Hirschler 58.— 58.—
Sarajevo: Po Moise I. Montilji: M. I. Montilja 60.—, Fischbein Velimir 25.—, Zadiš Salom

Adresa za dopise: Petrinjska ulica br. 22 prizemno. Uredovno vrijeme od 9 do 12 prije podne i od 2 do 5 poslije podne. — Novac se šalje na Banku za trgovinu obrt industriju d. d. Zagreb, za račun Ž. N. F. s naznakom svrhe.

12.—, Avram Maestro 9.—, Jakob Maestro 7.50, Sara Maestro 6.— 119.50
Osijek: Po Mirku Krauss: po 30.— Ervin Kohn, po 20.— R. Schwarz, po 15.— Bela Löwy, po 11.— Ernst Goldstein, po 10.— Adolf Goldstein, I. Krakauer, Fritz Lederer, D. Wollner, Leo Zimmermann, Maks Krauss, Ljudevit Freudenreich, dr. Marko Leitner, Felix Berger, po 6.— N. Sussmann, Mirko Krauss, Greta Horvat, po 5.— Ervin Baneth, Eugen Grünhut, Antun Rubinstein, Rikardo Krausz, po 4.— Lj. Pollak, Milan Bloch, Edo Klein, po 3.— Blanka Hernhut, Abraham Lang, P. Bruck, Oskar Kišicki, Marko Niemirowski, po 2.— Hedy Klein, Ella Engelmann, Neuländer, Leo Zimmermann, Anica Schuller, Juliška Ungar, Juliška Ungar, 3 opozivača po 1.— 248.—
1621.50

Škrabice.

Banjaluka: Po Bukici Nachmias: Riza Panzer 48.12, Isidor Löwy 23.—, Bukica Nachmias 70.—, Sari i Melita Poljokan 86.48, Mela Poljokan 74.—, M. Rosenrauch 1.55, Raši Poljokan 5.—, Ela Poljokan 80.—, sef. bog. opšt. 25.18, Sarina Nachmias 67.61, Hanny Salom 73.59, »Kadimah« 19.—, Fl. Löwy 14.— 589.53
Brodski S.: Oskar Spiegler 87.— 87.—
Zagreb: Lavoslav Spitzer 14.20, Lit. sast. žid. oml. 26.—, »Judeja« 50.—, Ž. n. f. 85.— 175.20
Zenica: Otto Weiss 95.— 95.—
Daruvár: »Ester« 70.— 70.—
Koprivnica: Po Otti Hirschler: Ferd. Neufeld 50.—, Josip Fuchs 25.—, Mavro Hirschl 13.80 88.80
Osijek: »Čitaonica 106.05 106.05
Vinkovci: Po Sidi Zilzer: Gross 33.—, Zilzer 26.70, »Bog. opć.« 22.22, Preisz 10.—, Hirschfeld 6.60, Marton 5.—, Hirtweil 5.—, Borovitz 80.— 109.32
Sarajevo: Po M. I. Montilji: Regina Perera 50.—, Nachman Papo 226.—, Cili Altarac 141.14, Mazalta Attijas 14.04, Jakob H. Montilja 60.—, Matilda Montilja 22.— 313.18
1634.08

Zlatna knjiga.

Daruvár: »Ester« na ime »Ester« 100.—
Ruma: »Teodor Herzl« na ime Teodor Herzl 400.—
Sarajevo: »Moriša« na ime inž. Oskara Grofa 400.—
900.—

Masline.

Banjaluka: Po Bukici Nachmias: Gaj palih banj. junaka: S. Nachmias i F. Hoffmann na ime pok. M. Hoffmann 40.—, Herzlova šuma: Poale Cijon 50% svoje dobiti 92.—, gaj Joh. Thau:

Lina Berger 4.—, na zaručama Salom-Altarac 10.— 146.—
Zagreb: Vrt Žanete Stern: Regina Weiller na ime Vili Deutsch 10.—, Gaj dr. A. Lichta: S. Adler na ime dr. Licht 50.—, Vrt Side Weiss: B'not Cijon otvara vrt družici Sidi Weiss 470.—, Julijo Wiener 200.—, Viko Spitzer 10.—, Alfred Singer 20.—, dr. Pavao Neuberger 20.—
 »Judeja«, 10.—, dr. A. Licht 10.—, »Bargioranac« 10.—, Timka Rosenberg 50.—, IV. razred žid. škole 150.—, I. B. 10.—, Gizela Engelsrath K 30.—, sve na ime Side Weiss, Lavoslav Löw na ime Anke Löw 20.—, Hinko Weiller na ime Ljudevit Weiller 10.—, »Judeja«, na ime Berte Schättele 10.—, dr. H. Gottlieb na ime R. Herzer 20.—, na ime VI. E. Gottlieb 10.—, dr. A. Licht na ime H. Rosenberg 10.—, I. Sperber na ime H. Rosenberg 20.—, N. N. na ime Alice 20.—, Norbert Weiss mjesto cvijeća H. Rosenbergu 50.—, Mika Mojsilović na ime dr. H. Jacobi 24.—, Vrt dr. Erna i dr. A. Benau: dr. Lav i Ella Šik 200.—, obitelj Hoffmann 150.—, Gaj Gjüre Herrmanna: obitelj Herrmann na dan god. smrti G. H. 100.— 1694.—
Gradec: Richard Abeles na ime Fani Abeles u gaj dra. Lichta 10.— 10.—
Bjelovar: Ignac Fürst na ime prof. Josipa Szemnitza u gaj dra. H. Jacobi 20.—, Mirjam Kiš na ime Vilim Neumann 10.—, Slavko Fürst na ime Side Weiss u vrt Side Weiss 20.— 50.—
Zenica: Otto Weiss na ime i u gaj dra. Lichta 20.— 20.—
Prijedor: G. Seidemann i S. Mevorach po mašinu na ime i u gaj dra. Lichta 20.— 20.—
Darugar: Po »Ester« na ime »Ester« u vrt »Ester« 100.— 100.—
Karlovac: Ferdinand Anhalzer na ime Lazar i Dav. Anhalzer u vrt Davida Anhalzer 20.— 20.—
Koprivnica: Po Otti Hirschler: Židovi Koprivnice otvaraju gaj »Koprivnica«, a darovali su: po 100.— Artur Kollmann, po 20.— Hugo Heinrich, Jakob Rosenberg, po 10.— Šandor Reich, Zora Reich, Frederika Hirschl, Filipina Pollak, Sida Hirschler, V. Hirschberger, Cec. Hollmann, Ružica Fuchs, Matilda Winternitz, Geza Hirschl, Irena Hirschl, Irena Hirschl, M. Rr. Terezija Löbl, Branko Scheyer, Adela Scheyer, Karolina Reich, Finika Rosenberg, Elza Hirschl, Finika Rosenberg, Janka Neufeld, Josip Fuchs, Sali Kollmann, Berta Reich, Ferdinand Reich, N. N. 400.—
Ruma: Teodor Herzl u vrt »Teodor Herzl« Ruma 100.—
Sjeničak: Mir. Fröhlich za rod. Bruni Anhalzer u vrt D. A. 10.—, Cilika Fröhlich 10.— u isti vrt 20.—
Sarajevo: Po Moisi I. Montilji: U gaj Joh. Thau-a Jos. Altarac na ime J. i *Rahela Altarac 20.—, E. Hadži i L. Alkalay 20.— na ime Rah. i Aron Albachary prig. vjenčanja Ella Ungar na ime Benjamin Neumann 20.—, Moše Maestro na ime Jakob Maestro 10.—, Leon Albachary na ime Rifka Levi 50.—, Juda Montilja na ime Mirjam Albachari 50.— 170.— 2750.—

Darivanje zemlje.

Banja Luka: Po Bukici Nachmias: Prig. zaručaka Salom-Altarac sakup. na ime istih 50.—, zaručaka Levi-Salom sak. Flora Salom na ime zaručnika 50.— 100.—
Ruma: »Teodor Herzl« na isto ime 50.— 50.— 150.—

Kolonija Členov.

Zagreb: Izlet »Makabi«, 15.— partija karata u Ljubljani 24.— 39.—

Nahla.

Banja Luka: Po Bukici Nachmias: sakupila Flora Salom 39.— 39.—
Beograd: Po Maksu Koenu: R. Albal 20.—, kod svatova Albachari-Isaković sakup. 77.—, kod Jos. Kalmića sakup. 90.— 187.—
Tuzla: Po Ig. Rosner: žid. nac. društvo dio čistog prihoda purimske zabave 3000.—, po Luisi Zaloser: Hermann Wiesler 1000.—, Luisa Zaloser 500.—, Schwarzberg 250.—, Tuzlanska omladina 110.—, po 100.—, Lenka Finci, Terka Hermann, M. Bošković, A. Finci, M. Papo, po 200.— M. Fürst, A. Goldstein, sabrao Engel 68.— po 50.— L. Teich, Drechsler, H. Thau, M. Eisenstein, Sal. Mošo, po 30.— R. Danon, Flora Da-

non, po 20.— Sternberg, po 10.— Gunsberger, Rubitschek, Rosch, Jak. Löbl, Teich, R. Zentner 6218.—
Zagreb: Utržak cvjetnog dana po B'not Cijonu 2020.—, M. Fürst 10.—, R. Stern 8.—, N. N. Zagreb 10.—, Jos. i Jul. Krauss 20.—, tekst tvor. z. inf. G. Seidemann 3.—, B'not Cijon Terezija Bresslauer sakupila 102.—, prig. Beritmule u kući S. Kron sak. 132.— 2305.—
Djakovo: Po Zlati Sommer: supruzi J. Mayer za otkup prvorođenca 300.—, veselo društvo na izletu u Podsused 208.—, po Hildi Hezler: Utržak cvjetnog dana 321.— 829.—
Zvornik: Po S. Levi: Utržak cvjetnog dana 487.—, za nahlu »Jehude air« Zvornik po 50.— Duda Finzi, po 220.— H. Levi, Salomon Levi, Isidor Bararon, po 10.— Avram I. Levi, Jakob Koen, David Bararon, Nina Hajon, po 5.— Juda Altarac, Avram Levi, David Bararon, Albert Montilja 657.—
Bjelovar: Po Slavku Fürst: ud. dr. Rehberger 100.—, Ignac Fürst 100.—, p. spasenja kod želj. nesreće Ignac Fürst 30.—, sakupljeno po članicama »Mirjame«, 838.— 1068.—
Križevac: Jašo Breyer za spas kod željezn. nesreće 200.—
Sanskimost: Po Gjojici Levi: Utržak cvjetnog dana 111.— 111.—
Derventa: Po žid. nac. društvu: Utržak cvjetnog dana sakupljeno po Erni Merkadić i Dori Hartenstein 560.— 560.—
Žepče: Po Salomonu A. Musafiji: Prigodom vjenč. L. Kabiljo sak. M. Musafija 89.— 89.—
Ruma: Po Samuelu Wesselu »Teod. Herzl«: Utržak cvjetnog dana sakupljeno po M. Reiss, J. Wachsberger, M. Roth, M. Grün, E. Reich i I. Heršković 800.— 800.—
Beograd: Jos. Arojetić 70.—, Aladin i drug 24.— 94.—
Osiijek: Po Mirku Krauss: Utržak cvjetnog dana 825.60 825.60
Vinkovci: Po Sidi Zilzer: Prigod. vjenčanja Vilme Gross sakup. E. Mechner 600.—, Utržak cvjetnog dana 755.— 1355.—
Sarajevo: Po M. I. Montilji: Jakov Montilja prig. vjenčanja kćerke 50.—, Adolf Weitzner purim. dar k. tore 20.—, Mento Benj. Kabiljo t. d. 37.—, Kalmi J. Alkalay t. d. 20.—, N. N. t. d. 3.—, Aron Albachari t. d. 20.—, Jakob Maestro t. d. 10.—, Salomon D. Gaon t. d. 20.—, inspektor Djaen sabrao na Lag baomer 160.—, Elza Ehrlich honorar zabave 50.—, sabrao J. L. Finzi 14.50, Danijel I. Salom 10.—, učenice insp. Djaena sab. za cvijeće 250.—, Hartenstein 110.—, Hanu Salom i Mirjam Finci sab. kod sijela 52.—, žid. nac. društvo »Jajce« k. purim, sijela 500.—, Ester Papo 42.—, Pirha Kabiljo otk. zaloga 5.—, Jakob Levi 50.—, sakup. Est. Kampos prigodom vjenčanja Bunike Gaon-Moric Kohen: po 50.— Levy D. Pesach, po 40.— Josef D. Pesach, po 20.— Albert Gaon, Jakob Gaon, Isidor Pesach, Moric Kohen, po 10.— Ernest Hartenstein, Kalmanović, Maks Hartenstein, Isidor Gaon, Salomon Baruch, Gaon Benzion, Klara Kajon, Bela Rubinstein, Rafael Altarac sak. na Beritmila u svojoj kući po 20.— Salom di Reja Algia, po 10.— Mordehaj Papo, Moše M. Altarac, po 6.— David Altarac, po 4.— Albert Papo, Hajim Kabiljo, po 5.— Šimun Perera, po 3.— Bukas M. Atijas, Danijel I. Kambi, Ester Abinum, Danijel A. Abinum, M. Altarac 2.—, Avr. Bahar Samuel, Josef I. Papo 22.—, Rahel D. Levi 1.— 1801.50 17.139.10

Dječji sabirni arci.

Banja Luka: Poslala Bukica Nachmias: Leon Salom 50.—, Pepi Sarafić 20-60 70.60
Brčko: Poslao Leon Kattan: Klara L. Almuzlino 60.—, Sida Finzi 71.— 131.—
Ludbreg: Poslao I. L. Deutsch: Mirko Moses 20.—, Julka Moses. 20.— Drag. Schlesinger 41.40 81.40
Ruma: Poslao Samuel Wessel: Alfred Müller 40.40, Stefanija Stelzer 85.—, Berta Hirsch 26.—, Olga Schönfeld 64.—, Schmidt Terka 50.—, Armin Rosenzweig 60.—, Irma Rosenzweig 54.—, Arnold Reich 60.—, Georg Steiner 74.— 513.40
Osiijek: Poslao Mirko Krauss: Martin Singer 51.52, Aranka Richtmann, Schmausz 66.—, Miroslav Krausz 132.—, Miroslav Richtenfeld 22.—, Oton Richtmann 53.—, Vilim Bruck 54.40, Lila Bienenfeld 50.—, Ladislav Leitner 52.—, Nada Ehrendener 50.62 531.54

Vinkovci: Poslala Sida Zilzer: Ernst Hirschfeld 179.—, Vilma Zilzer 97.40, Hugo i Hilda Popper 53.—, Mici Augenfild 28.— 357.40
Bos. Brod: Poslao dr. Ing. Werber: Rikica Pesach 73.—, Julijo Goldberger 50.—, Luna Fürst I. 169.—, Luna Finzi II. 70.—, Melita Goldberger 50.—, Lidica Eskenazi 50.—, Magda Török 90.—, Ivo Marić 61.—, Ernica Pesach 101.— 850.—
Sarajevo: Poslao Moise I. Montilja bez spec. 850.— 3249.34

Za žrtve pogroma.

Sjeničak: Laura Fröhlich 20.—

Dar god. smrti.

Zagreb: Gustav pl. Deutsch na ime Filip pl. Deutsch 1000.—

Obnova Palestine.

Tuzla: Poslao Ignatz Rosner: Rašela Altarac dobivena oklada 43.—, Anči Pesach za prodane karte 32.2.—, Heinrich Rosner sakupio 12.— 87.—
Ludbreg: I. L. Deutsch 20.— 20.—
Zagreb: Josefina Berger 20.—, Emil Klepetaš 10.—, Sommer i Singer 70.—, Mavro Gross 100.—, Ljud. Kaiser 12.—, Oklada dr. Deutsch i dr. Zwieback 50.—, Drag. Hirschl 100.—, Karl Haslach 20.—, Tanja Golacki 5.—, Ljudevit Scheiber 4.— 361.—
Šid: Poslao Miroslav Rosenfeld: Kod Beritmile u kući L. Klein: L. Klein 50.—, Baranj Šandor 10.—, Rosenfeld Miroslav 30.—, Emil Lang 20.—, KleinMorit z 20.—, Kafi Gerson 10.—, Klein Šandor 10.—, Helena Fürst 10.—, gdja. Emila Langa 20.—, Schlesinger Leopold 15.—, Reich Ignatz 10.—, Franzos Efraim 5.—, Rosenfeld Adolf 10.—, Feivel Francos 5.— 225.—
Zvornik: Sara Bararon 2.— 2.—
Križevac: Veselo društvo sakup. u vinogr. Ljud. Straussa 360.—, Oskar Rudnik 3.— 363.—
Osiijek: Poslao Mirko Krauss: »Bar Giora« utržak od sijela 316.60, sabirni arak H. Kohn 183 i Žiga Kohn sak. 26.21, Makso Frank 25.—
Od dječje predstave Engel etc 122.— Herman Mautner 20.—, Emanuel Gütter 10.—, Honenwald 100.—, M. F. 20.—, Milan Block 10.—, Kabiljo Daniel K 10.—, Altarac K 10.—, Santo Montilja 10.—, Kramer 10.—, Steinbach 10.—, Leon Albachary 40.—, David Fürst 20.—, Oskar Honenwald 10.—, H. D. Weiss 6.—, Honenwald 20.—, S. Honenwald 10.— 988.81
Vinkovci: Poslala Sida Zilzer: Kod Tore, Jak. Fischmann 10.—, Nussmann 50.—, Schwarzberg 50, Sal. Wiener 20.—, Guter 20.—, Dr. H. E. Kaufmann 5.—, R. Preiss sak. prig. vjenčanja Paule Bröder 146.—, Emil Hirtweil sak. prig. vjenč. iste 83.—, Erny Flešch sak. prig. vjenč. L. Fröhlich 210.—, Ana Borovitz 4.—, Hermina Pollak 20.— 618.—
Jajce: Sak. Ella Grof prig. vjenč. Dr. I. Nachmias-E. Grof 210.— 210.— 2874.81

Pregled

Unišlo je dakle iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije K 17.441.52
 Iz Bosne i Hercegovine K 13.635.31
 Iz Srbije K 281.—
 Ukupno K 31.357.83

Pregled.

Unišlo je dakle od 1. januara 1919. do 25. juna 1919. sveukupno K 211.184.68.

Ispravak.

Svota iskazana u ime cijon. društva »Makabi« pod »obnova Palestine« ima da se razdijeli ovako: »Obnova Palestine« 100.—, za sveučilište u Jerusolimu 200.—, za potporu nemoćnih Židova u Palestini 200.—, potpora za žid. učitelje iz Jugoslavije, koji kane stalno otseliti u Palestinu 200.—. Ukupno K 700.

ALBFRIT SOMMER
GIZELA SINGER
 zaručeni u mjesecu lipnju
 Zagreb. 123